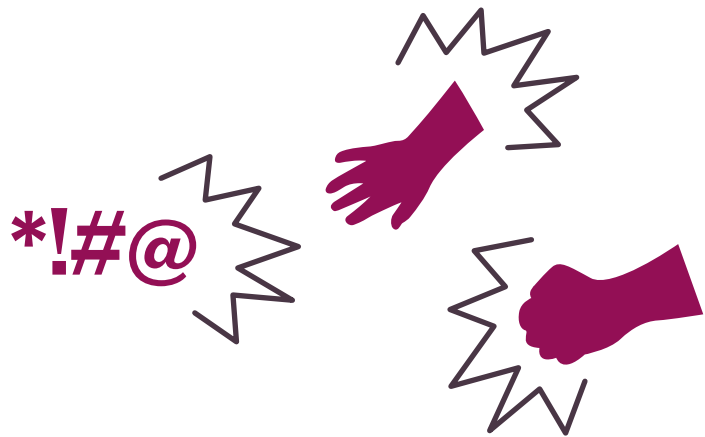

Kun je veilig je mening delen in de media? Jaarrapport 2021 in eenvoudige taal

Geweld tegen journalisten,
wetenschappers en politici

College voor
de Rechten
van de Mens

Geweld tegen journalisten, wetenschappers en politici

Mensen in het nieuws worden steeds vaker bang gemaakt en aangevallen. Journalisten, wetenschappers en politici krijgen agressieve reacties op wat zij zeggen of doen.

Dit zijn voorbeelden uit 2021:

- Boeren reden met een tractor tegen de deur van het provinciehuis in Groningen.
Ze gingen naar binnen en vochten met politie.
- Een journalist die foto's wilde maken van een autobrand werd aangevallen.
Mensen sloegen met stokken op zijn auto.
Met een graafmachine werd hij met zijn auto in een sloot geduwd.
- Demonstranten van 'tegenstanders van Zwarte Piet' werden aangevallen in Volendam.
Ze werden bekogeld met eieren en vuurwerk
- Bij een demonstratie tegen coronamaatregelen in Den Haag werd politie aangevallen.
- Politici werden thuis bezocht door demonstranten.
Filmpjes van die bedreigingen werden door demonstranten meteen online gezet.
- Misdaadjournalist Peter R de Vries werd vermoord.

Rapport van het College

Het College voor de Rechten van de Mens kijkt naar de vrijheid van meningsuiting in Nederland.

En hoe agressie tegen mensen in het nieuws hier invloed op heeft.

Het College heeft dit opgeschreven in een rapport.

Dit is een samenvatting van het rapport.

Conclusies

Belangrijke conclusies van het rapport zijn:

- de vrijheid van meningsuiting moet beter worden beschermd
- de overheid moet in actie komen:
 - maak de kans op agressief gedrag klein
 - bescherm de persoonlijke gegevens van journalisten en mensen in het nieuws
 - straf mensen die anderen bedreigen, bang maken en aanvallen.

Vrijheid van meningsuiting

In Nederland mag je zeggen en schrijven wat je vindt.

Deze vrijheid om informatie en ideeën te verspreiden heet uitingsvrijheid.

Daarnaast hebben mensen het recht om kennis en meningen van anderen te verzamelen.

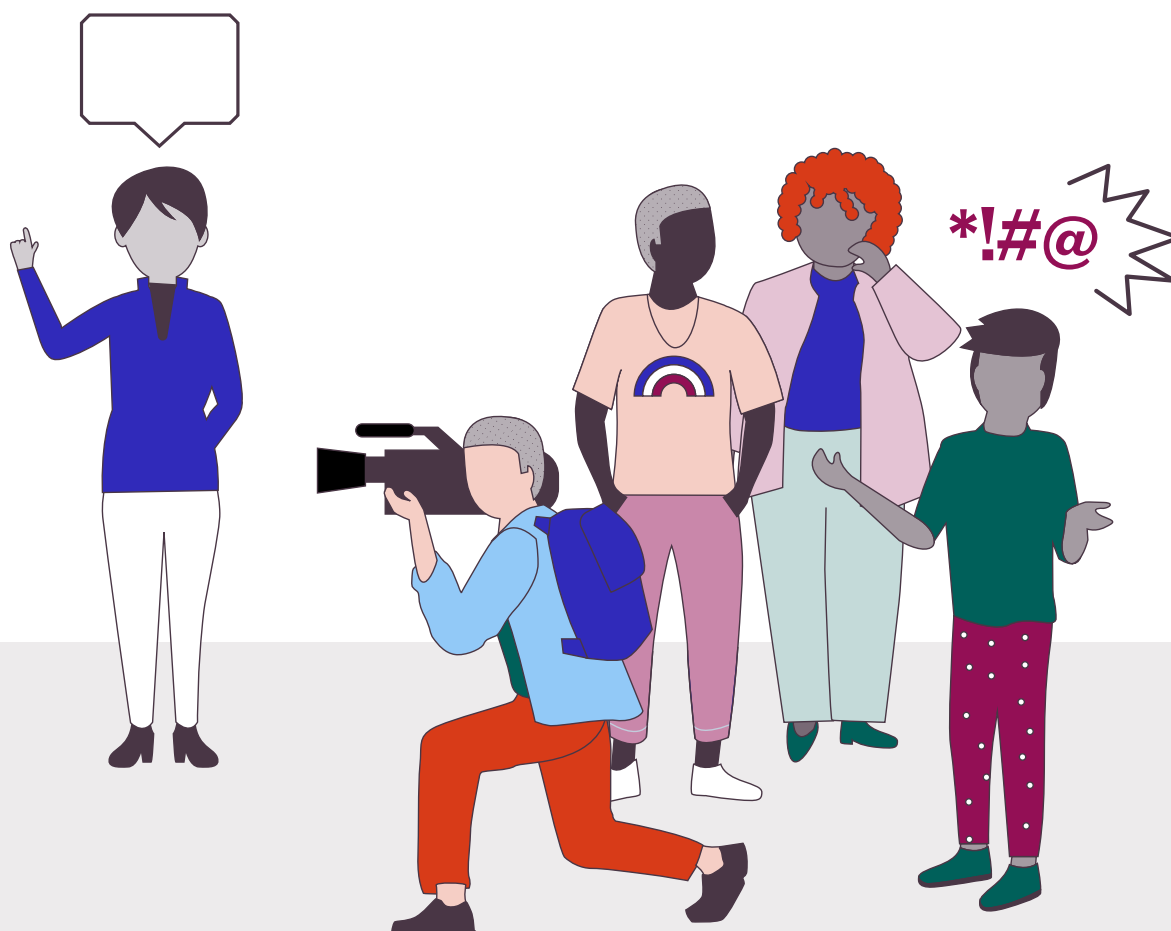
Dit noemen we ontvangstvrijheid.

De uitingsvrijheid en ontvangstvrijheid samen noemen we de vrijheid van meningsuiting.

De vrijheid van meningsuiting is een mensenrecht.

Geweld tegen journalisten, wetenschappers en politici kan er voor zorgen dat:

- de vrijheid van meningsuiting in gevaar komt
- de kwaliteit van informatie en nieuws slechter wordt.

Democratie en vrijheid van meningsuiting

In een democratie kunnen mensen hun eigen regering controleren en kiezen.

Ze hebben hier betrouwbare informatie voor nodig.

Zodat zij weten wat er in hun samenleving gebeurt.

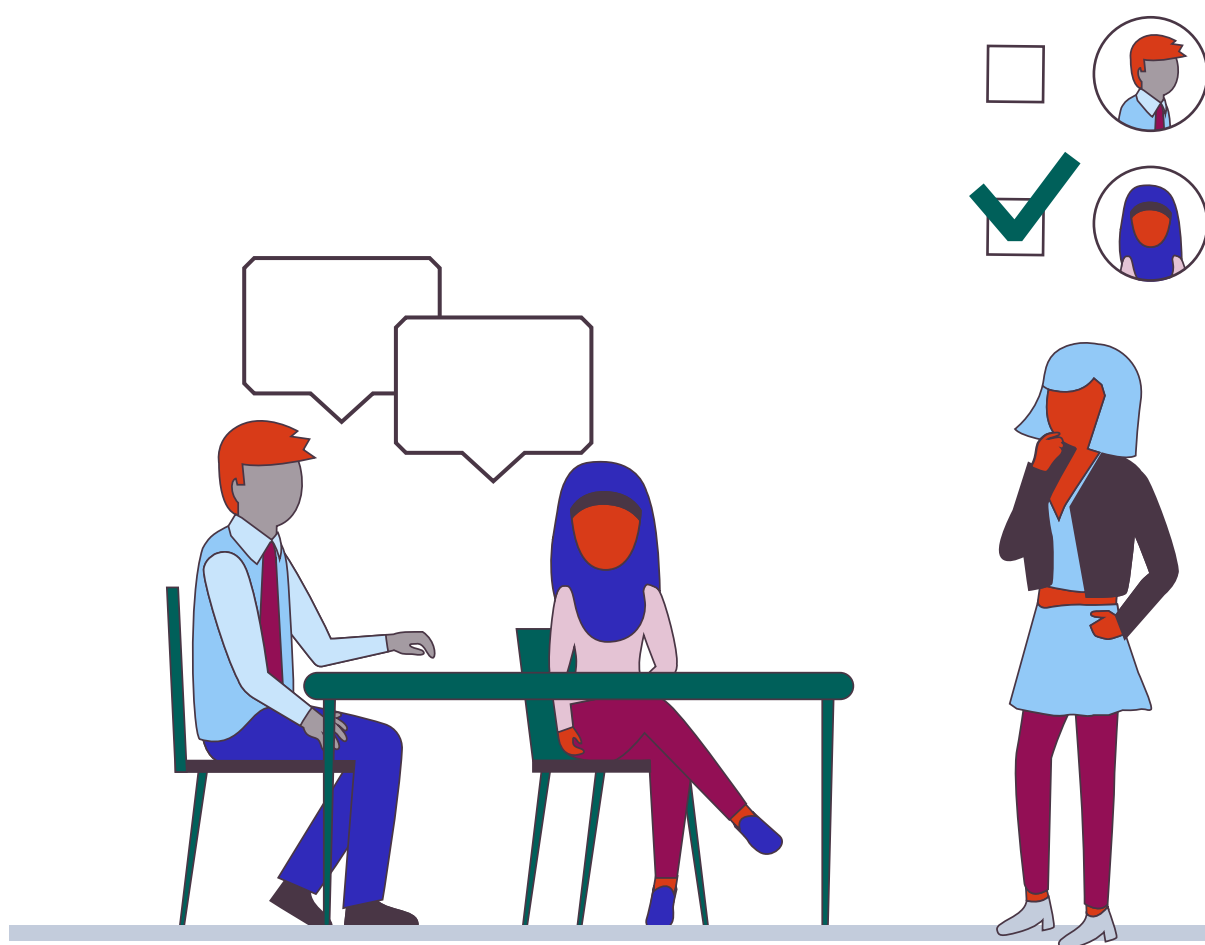
Mensen kunnen zo een eigen mening vormen.

En stemmen op een politieke partij die het best bij hen past.

Journalisten die bedreigd worden, durven of willen informatie niet meer delen.

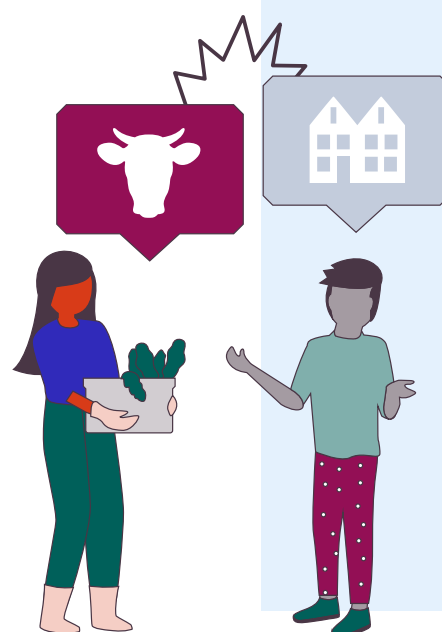
Dit is ook zo voor wetenschappers en politici die bedreigd worden.

Zonder betrouwbare informatie kan een democratie niet bestaan.

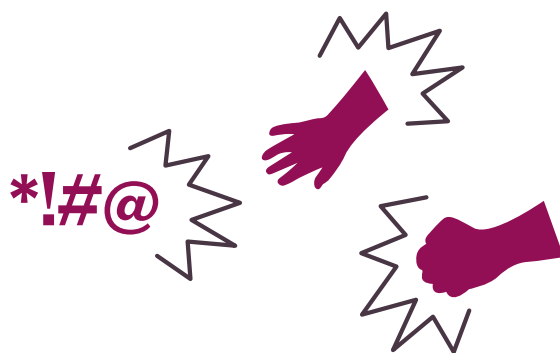
Waar komt agressie tegen journalisten, wetenschappers en politici vandaan?

- De coronacrisis.
Sommige mensen hebben veel last van de gevolgen van de coronacrisis. De strenge maatregelen van de overheid maken hen extra boos.
- Desinformatie of nepnieuws.
Soms verspreiden mensen expres verkeerde informatie (desinformatie) of nepnieuws. Om voor onrust te zorgen bijvoorbeeld. Maar ook om meer bezoekers op hun website te krijgen. Of om mensen op hun politieke partij te laten stemmen. Soms bedoelen mensen het als grap. Desinformatie kan verschillen tussen mensen groter laten lijken. Ook vertrouwen mensen de media niet meer. Omdat ze niet meer weten wat waar is en wat niet.
- Grote meningsverschillen tussen mensen.
Er zijn onderwerpen waar mensen heel verschillende meningen over hebben. Zoals de discussie over Zwarte Piet. Of over boeren en stikstof. Als mensen het erg oneens zijn met elkaar, vinden ze het vaak moeilijk om met elkaar te praten.

Vormen van agressie

Agressie komt overal voor.
Op het internet, maar ook daarbuiten.
Het kan gaan om schelden en vechten.
Of om dreigen met geweld.
Ook dreigen met een rechtszaak komt voor.

Rechtszaken door grote bedrijven

Grote bedrijven kunnen mensen die kritisch zijn, dreigen met een rechtszaak.

Als mensen meer loon eisen bijvoorbeeld.

Of als ze waarschuwen voor schade aan het milieu.

Of als ze zich gediscrimineerd voelen en willen dat er iets aan wordt gedaan.

Bedrijven kunnen dan een rechtszaak beginnen.

En de ander beschuldigen van 'smaad of laster'.

Daarmee zeggen bedrijven: onze goede naam wordt aangetast.

Zo'n rechtszaak duurt lang en kost veel geld.

Mensen kiezen er dan meestal voor om hun kritiek terug te nemen.

Als bedrijven dit doen is dat slecht voor de vrijheid van meningsuiting.

Rechtszaken van bedrijven tegen inspraak van burgers, worden SLAPPs genoemd (Strategic Lawsuits Against Public Participation).

Persoonskenmerken

Sommige mensen in het nieuws krijgen meer te maken met agressie dan anderen.

Dit heeft te maken met:

- gender (geslacht van man of vrouw en alles wat daar tussenin zit)
- genderidentiteit (het gevoel dat iemand heeft van zijn eigen lichaam)
- seksuele gerichtheid (op welke persoon je valt)
- etnische identiteit (gevoel van verbondenheid tussen mensen van een groep).

Vrouwen in het nieuws krijgen extra vaak met agressie en geweld te maken.

Platformbedrijven op het internet

Bedrijven op internet waar mensen hun mening en informatie kunnen delen, noemen we platformbedrijven.

Bijvoorbeeld Twitter, Facebook en YouTube.

Berichten en filmpjes kunnen zich online heel snel verspreiden.

Platformbedrijven houden in de gaten wat er op hun website gebeurt.

Zij kunnen ingrijpen als iets wordt geplaatst wat volgens de wet niet mag.

Zoals berichten die haat zaaien en oproepen tot geweld.

Platformbedrijven kunnen die berichten verwijderen.

En accounts van mensen opheffen.

Er is een onderzoek geweest over haatberichten tegen politici.

Vrouwelijke politici krijgen veel meer haatberichten dan mannelijke politici.

Deze berichten zijn vaak persoonlijker.

Ze gaan dan niet over wat iemand doet, maar over persoonskenmerken bijvoorbeeld.

Vrouwelijke journalisten krijgen ook veel te maken met online bedreigingen.

Soms doen platformbedrijven hier te snel iets aan.

En houden ze berichten en filmpjes tegen voordat ze geplaatst worden.

Het kan zijn dat er meer berichten worden tegengehouden dan nodig is.

Dat is niet goed voor de vrijheid van meningsuiting.

Wat moet de overheid doen?

De overheid moet journalisten en andere mensen in het nieuws beschermen.

Zodat zij zich veilig voelen om hun informatie en mening te delen. Zonder dat zij bang zijn voor geweld, dreiging of een rechtszaak.

Op dit moment worden sommige groepen beter beschermd dan andere. Er wordt veel gedaan voor journalisten en politici bijvoorbeeld.

Maar voor wetenschappers en andere experts is nog weinig geregeld in de wet.

Ook vrouwen hebben meer bescherming nodig.

De overheid kan meer doen om persoonsgegevens te beschermen. Het is nu nog erg makkelijk om via het Handelsregister van de Kamer van Koophandel aan adresgegevens te komen. Soms zetten mensen die gegevens online op sociale media zoals Twitter. Dit heet 'doxing'.

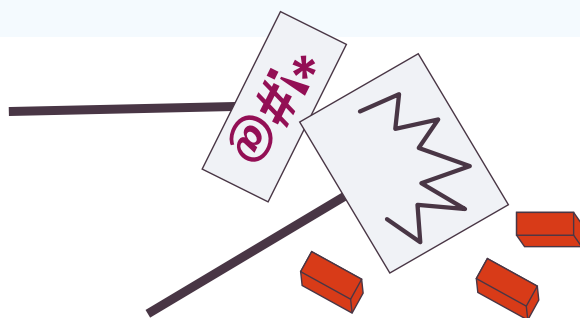

Aanbevelingen voor de regering

De kans op agressie verkleinen

De overheid moet zorgen dat de kans op agressie minder wordt:

- er moet een speciale minister komen die gaat werken aan de veiligheid van journalisten en andere mensen in het nieuws
- politie en hulpverleners moeten een training krijgen om agressie en bedreiging tegen journalisten en andere mensen in het nieuws tegen te gaan
- burgers kunnen uitleg krijgen over hun gedrag. Mensen zijn met elkaar verantwoordelijk voor een veilige discussie zonder geweld
- de overheid moet journalisten, wetenschappers en andere politici niet in gevaar brengen (door ze te beschuldigen van nepnieuws bijvoorbeeld).

Bescherming

Journalisten en andere mensen in het nieuws moeten in de wet beschermd worden:

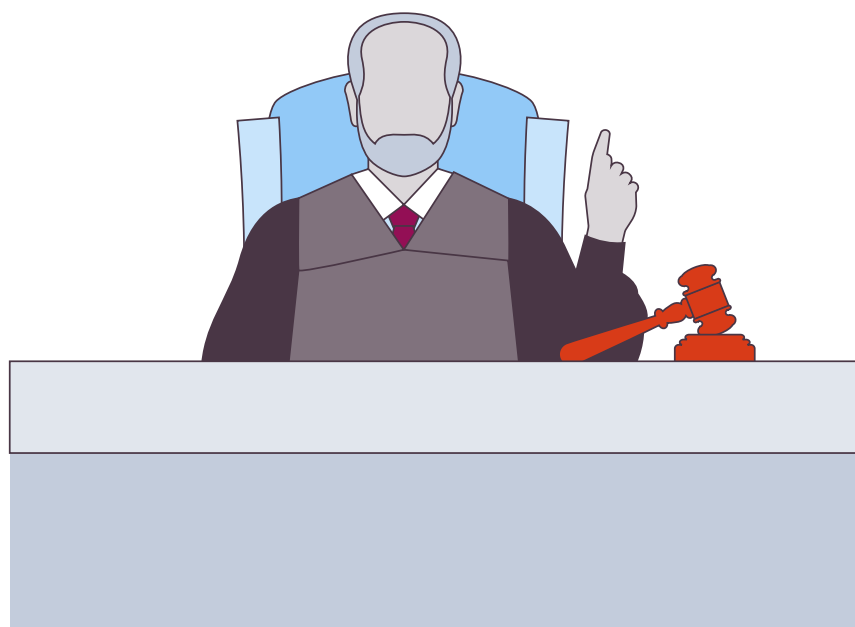
- adresgegevens moeten niet zomaar op te vragen zijn bij bijvoorbeeld het Handelsregister en het Kadaster
- doxing moet strafbaar worden
- de overheid moet speciale wetten ontwikkelen om rechtszaken door grote bedrijven tegen te gaan.

Journalisten en anderen moeten ook worden beschermd door de mensen voor wie zij werken.

Opsporen en straffen (vervolgning)

Er zijn afspraken gemaakt voor het opsporen en straffen van mensen die mensen met een mening bedreigen of lastigvallen. Speciaal voor de veiligheid van journalisten en politici. De overheid moet de afspraken overal uitvoeren. Gebruik die afspraken ook voor de veiligheid van andere mensen die informatie delen. Zoals experts en wetenschappers.

Desinformatie

Maak afspraken met platformbedrijven in Europa en Nederland. Zodat aan de ene kant de vrijheid van meningsuiting wordt beschermd. En aan de andere kant de regels over geweld en bang maken duidelijk zijn.

Spreek af dat platformen agressieve berichten en filmpjes tegengaan. En dat zij adresgegevens van journalisten en andere mensen in het nieuws onmiddellijk verwijderen.

Voor vragen of opmerkingen: neem contact op met het College voor de Rechten van de Mens via info@mensenrechten.nl of tel. 030 - 888 38 88

www.mensenrechten.nl

Hertaling
Buro Opaal

Ontwerp
Ontwerpwerk

Juni 2022